

derivat de *ägëre* 'obrar'. □ 1.ª doc.: DTo. 1647.

Les *prodigies* o *prodiges* se cita en un doc. de c. 1400, provinent del plural ll. *prodigia*.

DERIV.: *Prodigiós* [Eiximenis; Lacav.]; *prodigiositat*. *Prodigiosament*.

Prodigós, prodiguejar, V. pròdig (EXIGIR).

Proditor, proditori, V. dar Pròdrom, prodròmic, V. dromedari Producció, productar, producte, productibilitat, productible, productiu, productivitat, productor, produent, produïble, produïdor, produïment, produir, V. dur Proejar, V. proa Proemi, proemial, proemiar, V. trànsit Proenga, V. vinca Proer, V. proa Proesa, V. prou Profà, profanable, profanació, profanador, profanar, profanitat, V. fanàtic Profase, V. fantasia Profec, incorrecte per bròfec Profecia, V. infant Projectici, V. afecte (FER) Profembra, profembria, V. prou Profèries, V. preferir Proferidor, proferiment, proferir, proferta, V. preferir Professó, professional, professionari, V. procedir Proffessor, professoral, professorat, V. confesar Projeta, profetel, profetar, profetessa, profètic, profetissa, profetiitzar, V. infant Proficient, proficu, V. profit Profilàctic, profilaxi, V. filacteri Profili, V. pòrfir (PORPRA) Profirença, V. preferir

PROFIT, del ll. PROFECTUS, -ŭs, 'avançament, progrés', 'profit, utilitat', derivat de PROFICERE 'anar endavant, prosperar', 'ser útil' (i aquest, de FĀCERE 'fer' amb PRO 'endavant'). □ 1.ª doc.: Llull.

«Dix lo gentil: —¿qual profit se seguira en la resurrecció de les bèsties, ni dels auceyls, ne del compte que retran, pus que tornen no-re --- e sien sens discreció ---?», *Gentil*, p. 268; «cascun --- mentre que és en la batalla --- no li faça enveja aur ne argent --- que si venç, la sua part assats haurà, puis, de roba, en lc camp a levar; e si pert, poc profit li farà res que tengués, que ab la persona hi romandrà», Muntaner (fets de 1285, Casac. iv, 52.18).

Fer mal o bon profit són ja molt antics: «--- si torna a ploure --- si-m fèyeu portar altra roba, que no guastàs aquesta?— O —dix Tirant— e mal profit faça la roba, e no cureu d'ella: quan aquesta serà guastada, bé-n haureu una altra», JoMartorell (Ag. i, 346); «bon profit vos faça: bene vertat, prosit; llevar la taula: tollere mensam ---», OPou (*TbPu.*, 194). També molt antigues les frases *a profit de*, *a son profit* i anàlogues: «Anima mia, e què t'ha donat lo teu spos? --- Tota natura --- per tal que sia obedient a tos manaments, e servesca a ton profit, e que socúrega a tes delectacions e a tes necessitats ---». Ant. Canals, però aquest en un altre passatge, curiosament, el fa femení, segurament per influència del sinònim PROU, substantivat: «com tu hajes gran ància de fer pau, la qual vinga a profit tua e de tos ciutadans» (*Arra de Anima*, NCl., 132.1; *Scipió*, 59).

En llatí clàssic el verb PROFICERE era més usual, però va tenir ràpida decadència en romànic, on sobrevisqué només en cast. antic.¹ No tant el substantiu PROFECTUS, el qual és també antic i abunda més des

del llatí tardà, però fixant-se en el sentit romànic de 'utilitat': «sanctorum vita non modo eorum pandit propositum, verum etiam auditorum animos incitat ad profectum», Gregori de Tours (*Vita Patrum*, p. 4 de la selecció de Morf). S'ha conservat en totes les llengües romàniques hispano-gàliques: cast. *provecho*, port. *proveito*, sonoritzant la -r- intervocàlica, mentre que el cat. i fr. *profit* i oc. *profiech*, han mantingut la -f- sorda, pel sentiment de la composició del mot.

DERIV.: *Profitós* [Llull; Muntaner]; abans també *profitable*: «lo riubarbre --- a clarificar la vista e munda los ulls és molt profitable», Llull (*Merav.*, NCl. ii, 60; *Blanq.* i, 184.23).

Aprofitar [en construcció de datiu: *aprofitar a si mateix, a altre*; i intransitiu: *ab aquest mestre aprofiten los estudiants, no ha aprofitat gens*, DTo. 1647]; *aprofitar-se* 'beneficiar-se, treure profit d'una ocasió etc.': «posant-se'l menut al pit, s'assentà al piló del porxo. —Apa... xuma, xuma! *Aprofita-te'n!*», Pons Mass. (*Trascant p. l. S.*, 20); *aprofitament* [DTo. 1647]; *aprofitable*, *aprofitada*, *aprofitadis*, *-adissa*; *aprofitador*, *-adura*.

Aprofitant, adj. mallorquí: *ovella aprofitant* o *mal-aprofitant* 'la que el menjar li aprofita, que no li fa profit' (Manacor, BDLC vii, 157); cf. aran. *mau-prùhetat* 'dit dels guisats i altres coses fetes descuidadament', amb una ü (potser deguda a *-oije-* > *-oije-* > *-übe-*) que es retroba en altres parlars gascons: Girona *prùit* «avantatge ---» (Moureau, *Patois de La Teste*); *aprubetois* junt amb *probeytà* i *proufità* en Palay; i un sentit relacionable amb el prov. *proufichà* «croître, progresser» (cf. cast. *medrar* MELIORARE). *Aprofitat*. *Aprofitós*. *Aprofitó* < -taó -ATIONEM. *Desaprofitar*; *desaprofitable*, *desaprofitament*. En cat. ant. es digué més aviat *profitar* sense *a-*: ja sovint en Llull (no en les *Homilies*, on *prohfitam* és 'profetitzem'), sigui en el sentit de 'servir' (*Blanq.*, NCl. ii, 44.3), sigui en el de 'aprofitar, ser útil etc.': «qual cosa li *profitava* pus fortment» (*Blanq.* i, 238.9, 283.21, 106.19). *Profitant*.

Profitament.

Del ll. *proficere*, els cultismes *proficient*, *proficu*, *proficuament*.

¹ Encara a la fi de l'Edat Mitjana, des del S. XIII (DCEC/DECH, PROVECHO): «Sus algos non menguan, mas ante *aprovecen*» 'prosperen, creixen', FCalavera, *Canc. de Baena*, 529.24), Gaya de Segovia, 87; «El hijo que *aprovece* / a su padre parece», Correas, *Vocab. de Refranes*, p. 109. Avui ja només asturià.

Profloc, V. floc *Profluència, profluvi, V. fluir* *Profocar, V. provocar (VEU)* *Profondesa, V. fons* *Pròfol, pròfug, V. fugir* *Profund, profunda, profundació, profundament, profundar, profunditat, profunditzar, V. fons* *Profús, profusió, V. fondre* *Progàstic, V. gàstic* *Progènie, progenitor, progenitura, V. gendre* *Progimnasma, V. gimnàstica*

PRÒGNAT, compost savi del gr. *πρό* 'cap endavant' i *γνάθος* 'barra, mandíbula'.